

Nr 20

Utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder för att förhindra skador å sjöfågel genom oljeutsläpp.

I en inom första kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, I: 90, av herr *Ollén* hemställes, att riksdagen i framställning till regeringen begär energiska åtgärder på skilda fronter, om möjligt i samarbete med andra stater runt Östersjön, för att förhindra eller i varje fall starkt reducera de fruktansvärda skadeverkningar, som de s. k. oljeutsläppen åstadkommer på sjöfågeln runt våra kuster.

I motionen påpekas, att tiotusentals sjöfåglar årligen omkommer på grund av oljeutsläpp i vattnen runt våra kuster, framför allt i Östersjön. De åtgärder som vidtagits för att förhindra oljeutsläpp har icke varit tillräckligt effektiva bl. a. emedan Sovjet och Polen icke biträtt den konvention i ämnet av år 1954 som ratificerats år 1956 av Sverige. Motionären ifrågasätter om man icke på diplomatisk väg kunde övertyga dessa stater om att de bör biträda konventionen.

I fråga om ofrivilliga oljeutsläpp på grund av missöden ifrågasättes om icke s. k. länsor borde finnas i åtminstone alla oljehamnar och om icke tankfartygen borde åläggas att medföra länsor.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från sjöfartsstyrelsen och Sveriges redareförening.

Sjöfartsstyrelsen framhåller bl. a. att de mera betydande oljeutsläppen under senare år härrört från fartyg, hemmahörande i länder som icke ratificerat oljeskyddskonventionen, samt från haverier och andra missöden. Sverige ratificerade konventionen redan 1956 och samtidigt utfärdades en lag om åtgärder mot vattenförorening från fartyg. När konventionen trätt i kraft år 1958 utfärdades ytterligare föreskrifter. Styrelsen har i fortsättningen vidtagit alla de åtgärder, som ansetts lämpliga och möjliga. Bl. a. har kungörelse om oljedagbok å svenska fartyg utfärdats och normalförslag för lokala föreskrifter till förebyggande av vattenförorening från fartyg utarbetats som sedan legat till grund för av länsstyrelserna utfärdade kungörelser. Vidare har en handledning beträffande åtgärder till förebyggande av havsvattnets förorening genom olja från fartyg utarbetats. Förra året uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen att följa frågan och förordnade att ett statens oljeskyddsråd skulle vara knutet till styrelsen. Första sammanträdet med rådet hölls i november förra året, därvid man konstaterade

Bihang till riksdagens protokoll 1961. 11 saml. Nr 20

att det närmast ankomme på länsstyrelserna att vidtaga åtgärder för att förhindra eller begränsa skadeverkningarna av oljeutsläpp. Anvisningar för länsstyrelserna har sedan utarbetats och tillställts dessa.

Styrelsen framhåller vidare att endast förbud mot oljeutsläpp omfattande hela Östersjön som respekteras av alla där gående fartyg kan ge önskat resultat. Frågan om dylikt förbud kommer att behandlas vid en oljeskyddskonferens som planeras till år 1962. Även om vid konferensen konventionsstaterna antager en sådan utvidgning, kan ett effektivt skydd ändock icke härigenom erhållas, eftersom en stat folkrättsligt icke har möjlighet att inom havsområden utanför dess territorialgräns förbjuda eller ingripa mot oljeutsläpp från andra fartyg än i detta land hemmahörande. Ett effektivt skydd kan alltså nås först då alla stater, vilkas fartyg trafikera Östersjön, anslutit sig till konventionen. Goda utsikter lär föreligga, att 1954 års konvention snart skall ratificeras av bl. a. Polen och USSR.

R e d a r e f ö r e n i n g e n hänvisar bl. a. till att den år 1959 i skrivelse till Nordiska rådets svenska delegation framhållit önskvärdheten av en framställning till Polen och Sovjetunionen, att dessa länder måtte ratificera oljeskyddskonventionen. Föreningen anser att sådana framställningar bör göras till alla de stater, som ej ratificerat konventionen.

I fråga om länsor finner föreningen angeläget att sådana tillhandahålles å de platser, där lossning av olja från fartyg äger rum. Föreningen anser sig däremot icke kunna tillstyrka att tankfartygen åläggas att själva medföra länsor, eftersom dessa måste vara avpassade för förhållandena i den hamn, där lossning sker. Länsor kan ej heller utläggas direkt från ett fartyg, utan detta måste ske genom åtgärder från land.

Föreningen erinrar avslutningsvis om tillkomsten av oljeskyddsrådet.

Utskottet

Det spørsmål som behandlas i motionen förtjänar enligt utskottets mening det största beaktande. Skadeverkningarna av oljeutsläppen är mycket stora inte minst genom den plågsamma död som härigenom drabbar massor av sjöfåglar, och utskottet finner det beklagligt att de åtgärder som hittills kunnat vidtagas visat sig så otillräckliga. Stora ansträngningar bör göras för att komma till rätta med dessa förhållanden. De svårigheter som härvidlag yppat sig sammanhänger givetvis till stor del med att en reglering på området i första hand måste ske genom internationella konventioner. Den närmast aktuella oljeskyddskonventionen som antogs i London år 1954 ratificerades av Sverige år 1956, och i samband härmed utfärdades författningar i ämnet. I konventionen stadgas bl. a. i vad gäller Östersjön förbud mot utsläpp av olja på kortare avstånd än 50 nautiska mil från närmaste kust. Ytterligare ett antal länder har ratificerat konventionen. Bland dem som ännu icke gjort detta är, som i motionen framhålles, Sovjet och Polen. Ett biträdande

av konventionen från dessa länders sida skulle vara ett välkommet steg mot bättre förhållanden. Utskottet hälsar därför med tillfredsställelse att, som sjöfartsstyrelsen framhållit i sitt yttrande över motionen, goda utsikter anses föreligga att konventionen snart ratificeras av bl. a. Sovjet och Polen.

Utskottet är ense med motionären om att ytterligare åtgärder erfordras om skyddet skall bli verkligt effektivt. Frågan härom röner emellertid f. n. stor uppmärksamhet. Sålunda har i Nordiska rådet vid 1959 års session upptagits frågan om en revision av ovannämnda konvention i syfte att skärpa bestämmelserna till att avse förbud mot oljeutsläpp i hela Östersjöområdet. Rådet har avgivit en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar att upptaga spørsmålet till prövning, och Danmark har utsetts till koordinerande land för denna fråga. Det må vidare framhållas att den mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO) meddelat att en ny oljeskyddskonferens skall äga rum i London år 1962. Syftet med konferensen är att behandla frågan om ett totalförbud mot utsläppande av olja till havs.

De åtgärder som ovannämnda strävanden kan föranleda är för sin effektivitet självfallet beroende av att så många länder som möjligt ansluter sig till överenskommelserna. Önskade resultat kan, som sjöfartsstyrelsen framhållit, nås endast genom ett förbud som omfattar hela Östersjön och som respekteras av alla där gående fartyg.

Av det ovan anförda torde framgå att utskottet är helt förstående för motionens syfte. Det har emellertid synts utskottet uppenbart att dessa frågor f. n. ägnas mycket stor uppmärksamhet av statsmakterna och ansvariga myndigheter. Det kan i detta sammanhang erinras om att Kungl. Maj:t förra året uppdragit åt sjöfartsstyrelsen att följa frågan om åtgärder mot oljeutsläpp och tillsatt statens oljeskyddsråd med uppgift att såsom rådgivande organ biträda styrelsen. Utskottet anser det kunna förutsättas att det pågående arbetet kommer att energiskt fullföljas och kan i nuvarande läge icke finna påkallat med den av motionären förordade hänvändelsen från riksdagen till Kungl. Maj:t utan hemställer,

att motionen I: 90 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1961

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD JOHNSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Möller, Nestrup, Sörlin, Axel Emanuel Andersson, Ringaby, Uno Olofsson, Lars Larsson*, Hellebladh, Ernst Olsson, Tage Johansson och Eric Peterson;

från a n d r a kammaren: herrar Johnsson i Skoglösa, Dickson, fru Jäderberg*, herrar Svensson i Kungälv, Carlsson i Huskvarna, Nilsson i Bästekille, Lundmark*, Björkänge, Berglund och fröken Anderson i Lerum.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.